

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

Циклова комісія фінансово-економічних та облікових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

Вікторія СОВА

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінанси підприємств»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань

07 Управління та адміністрування

(цифр і назва галузі знань)

освітньо-професійна
програма

Маркетинг

075 Маркетинг

спеціальність

відділення

Підприємництва

(назва відділення)

2025 рік

Робоча програма

«Фінанси підприємства»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

за галуззю знань

07 Управління та адміністрування

спеціальністю

075 Маркетинг

освітньо-професійна

програма

Маркетинг

«29» серпня 2025 року, 12 с.

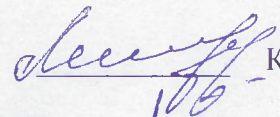
Розробник:

Лілія ЧАЙКА, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Голова циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін

К.Лантух

Схвалено методичною радою коледжу.

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Голова

Д. Костюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальність: 075 Маркетинг Освітньо-професійна програма: Маркетинг	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		3-й
		Семестр:
		5-й
		Лекції: 26 год.
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 5 самостійної роботи – 3	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Практичні, семінарські: 26 год.
		Лабораторні: 0 год.
		Самостійна робота: 38 год.
		Вид контролю: Диференційований залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття освіти – 52/38

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» є формування у студентів базових теоретичних знань та практичних навичок необхідних для виконання завдань оцінювання, планування та управління фінансовими ресурсами і фінансовими процесами на підприємствах у сучасних умовах.

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність системно відтворювати отримані знання предметної області маркетингу.

СК2. Здатність виявляти вплив чинників маркетингового середовища на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

СК3. Брати участь у плануванні маркетингової діяльності ринкового суб'єкта.

СК13. Здатність застосовувати основи обліку, оподаткування у маркетинговій діяльності.

3. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Дана навчальна дисципліна базується на раніше здобутих результатах навчання таких навчальних дисциплін, як «Економіка підприємства», «Регіональна економіка», «Бухгалтерський облік», «Ціноутворення».

4. Очікувані результати навчання

Результати навчання (РН):

РН 1. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи провадження маркетингової діяльності.

РН2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі.

РН 3. Аналізувати ринкові явища та процеси на основі застосування теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

РН 5. Збирати й аналізувати необхідну інформацію, обчислювати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

РН 7. Визначати показники результативності маркетингової діяльності ринкових суб'єктів та їх взаємозв'язки.

РН 8. Використовувати цифрові інформаційні та комунікаційні технології, а також спеціалізовані програмні продукти, необхідні для розв'язання завдань з маркетингу.

5. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів наведено в додатку до робочої програми навчальної дисципліни.

6. Засоби оцінювання

Контрольні заходи включають поточний, модульний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять та у процесі здійснення самостійної роботи у таких формах: експрес-опитування, тести, задачі, реферати, вирішення ситуаційних завдань, студентські презентації, робота в Інтернет тощо.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

7. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Організація фінансів підприємств. Формування і використання прибутку

Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств

Поняття, суть і місце фінансів підприємств у фінансовій системі.

Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Джерела формування фінансових ресурсів. Поділ коштів підприємств на власні, позичені і залучені.

Сутність фінансової діяльності.

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність і самофінансування. Зміст, завдання й організація фінансової роботи на підприємствах.

Завдання та функції фінансових служб. Фінансовий менеджмент на підприємстві.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Суть і значення грошового обігу в організації виробничо-господарської діяльності підприємств. Способи і форми розрахунків.

Види рахунків, що відкриваються підприємствами. Порядок відкриття в банку розрахункового, валютного, позичкових рахунків. Використання коштів з розрахункового рахунку.

Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків.

Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфера їх застосування.
Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст та значення. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 3. Формування і використання прибутку

Характеристика фінансових результатів господарської діяльності підприємств. Роль та місце прибутку в економіці підприємства.

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємств.

Прибуток від реалізації продукції. Фактори, що впливають на формування прибутку. Формування собівартості продукції і її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку. Рентабельність продукції. Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування.

Балансовий прибуток і його склад.

Прогнозування і планування прибутку підприємств. Чистий прибуток підприємств, його розподіл і використання.

Тема 4. Оподаткування підприємства

Сутність, призначення і функції податків. Законодавча база оподаткування підприємств в Україні. Поняття, що застосовуються в оподаткуванні.

Сутність податкової системи, принципи її побудови, види податків та джерела їх сплати.

Прямі і непрямі податки.

Місцеві податки та збори. Джерела і порядок погашення податкових зобов'язань платником податків.

Модуль 2. Обігові та кредитні кошти підприємства. Фінансове планування та оцінка фінансового стану підприємства

Тема 5. Обігові кошти

Обігові засоби та засоби обігу. Власні та залучені обігові засоби. Методи визначення потреб в обігових коштах. Поняття норм і нормативів обігових коштів. Економічний метод обчислення потреби в обігових коштах і його використання.

Показники стану обігових коштів. Нестача власних обігових коштів, методи її визначення і джерела поповнення. Залишок власних обігових коштів і його використання.

Суть обігових коштів і їх організація. Склад і структура обігових коштів. Розміщення обігових коштів. Джерела формування коштів. Власні, позичені і залучені обігові кошти.

Показники ефективності використання власних обігових коштів.

Тема 6. Кредитування підприємств

Необхідність участі банківських кредитів у формуванні фінансових ресурсів підприємства.

Сутність кредиту. Банківське та небанківське кредитування. Принципи кредитування. Способи забезпечення кредиту підприємств.

Механізм кредитування. Контроль за використанням кредиту. Погашення кредитів. Порядок нарахування відсотків за кредитними операціями.

Особливості кредитування в аграрному бізнесі.

Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його склад, розміщення і структура.

Оцінка ліквідності та ефективності обігових коштів підприємств.

Платоспроможність підприємств як показник фінансового стану. Система показників фінансової стійкості підприємств та її значення.

Оцінка фінансового стану підприємств, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Фінансова криза на підприємствах та причини її виникнення. Санація підприємства.

Тема 8. Фінансове планування на підприємствах

Зміст, мета і завдання фінансового планування. Методи фінансового планування.

Інформаційна база фінансового планування.

Розрахунок доходів. Визначення потреби в довгострокових кредитах, в залученні коштів з інших зовнішніх джерел. Розрахунок витрат на виробництво і реалізацію продукції, відрахувань в цільові фонди.

Планування витрат на розширення, реконструкцію і технічне переоснащення виробництва.

Виконання фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

Зміст оперативного фінансового плану надходжень коштів і платежів.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		сем	п	с.р.	
Модуль 1. Організація фінансів підприємств. Формування і використання прибутку					
Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств	10	4	2		4
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства	11	4		2	5
Тема 3. Формування і використання прибутку	11	2		4	5
Тема 4. Оподаткування підприємства	11	4		2	5
Модульна контрольна робота № 1	2			2	
Разом по модулю	45	14	2	10	19
Модуль 2. Обігові та кредитні кошти підприємства. Фінансове планування та оцінка фінансового стану підприємства					
Тема 5. Обігові кошти	8	2		2	4
Тема 6. Кредитування підприємств	13	4	2	2	5
Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства	11	2		4	5
Тема 8. Фінансове планування на підприємствах	11	4		2	5
Модульна контрольна робота № 2	2			2	
Разом по модулю	45	12	2	12	19
Усього годин	90	26	4	22	38

9. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми і зміст семінарських занять	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств. 1. Сутність та роль фінансів підприємств. 2. Функції фінансів підприємств та їх характеристика.	2

	3. Поняття фінансової діяльності на підприємстві. 4. Фінансова робота на підприємстві та її напрямки. 5. Характеристика фінансових ресурсів підприємства. 6. Управління фінансовими ресурсами підприємства. 7. Завдання та функції фінансових служб. 8. Фінансовий менеджмент на підприємстві.	
2.	Тема 6. Кредитування підприємств 1. Сутність кредиту. 2. Форми, види та принципи кредитування. 3. Види банківського обслуговування. 4. Порядок отримання, погашення банківського кредиту. 5. Економічна сутність кредитоспроможності підприємства. 6. Головні принципи кредитування та їх відмінності. 7. Характеристика кредитного договору. 8. Особливості кредитування в аграрному бізнесі.	2
	Разом	4

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми і зміст практичних занять	Кількість годин
1.	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства 1. Документообіг безготівкових розрахунків.	2
2.	Тема 3. Формування і використання прибутку 1. Методика визначення фінансових результатів підприємства. 2. Складання плану використання прибутку підприємства.	4
3.	Тема 4. Оподаткування підприємства. 1. Методика розрахунку прямих і непрямих податків.	2
4.	Модульна контрольна робота № 1	2
5.	Тема 5. Обігові кошти 1. Розрахунок нормативів обігових коштів. 2. Методика обчислення потреби підприємства в обігових коштах.	2
6.	Тема 6. Кредитування підприємств 1. Методика розрахунку за простими та складними відсотками. 2. Визначення теперішньої та майбутньої вартості грошових коштів.	2
7.	Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства 1. Розрахунок основних показників фінансового стану підприємства. 2. Складання звіту про фінансові результати.	4
8.	Тема 8. Фінансове планування на підприємствах 1. Методика складання поточного фінансового плану підприємства.	2
9.	Модульна контрольна робота № 2	2
	Разом	22

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми і зміст лабораторних занять	Кількість годин
1.	Не передбачено навчальним планом.	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємств 1.Завдання та функції фінансових служб. 2. Фінансовий менеджмент на підприємстві.	4
2.	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства 1.Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст та значення. 2. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.	5
3.	Тема 3. Формування і використання прибутку 1.Позареалізаційний прибуток, його склад і формування. 2. Прогнозування і планування прибутку підприємств.	5
4.	Тема 4. Оподаткування підприємства 1. Місцеві податки і збори.	5
5.	Тема 5. Обігові кошти 1. Показники ефективності використання власних обігових коштів.	4
6.	Тема 6. Кредитування підприємств 1. Особливості кредитування в аграрному бізнесі.	5
7.	Тема 7. Оцінювання фінансового стану підприємства 1.Загальна характеристика майна підприємства, його склад і структура. 2.Санація підприємства (економічний зміст санації, випадки та мета її проведення).	5
8.	Тема 8. Фінансове планування на підприємствах 1. Контроль за виконанням фінансового плану.	5
	Разом	30

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Презентації в PowerPoint, мультимедійний проєктор та екран. Навчально-методичне забезпечення з навчальної дисципліни, розміщене у навчально-інформаційному середовищі Moodle.

15. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль № 1 50					Модуль № 2 50					Всього балів
T1	T2	T3	T4	МКР № 1	T5	T6	T7	T8	МКР № 2	
СЗ №1	ПЗ №1	ПЗ №2-3	ПЗ №4		15	ПЗ №5	СЗ №3 ПЗ №6	ПЗ №7-8		ПЗ №9
8	9	9	9	7		7 7	7	7		

Шкала оцінювання студентів

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання екзамену (диференційованого заліку)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

16. Рекомендовані джерела інформації ОСНОВНА

Законодавчі і нормативні акти

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Податковий Кодекс України від 23.12.2010 р. № 2856 – VI., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018р. № 2597-VIII., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
5. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8.07.2010 р. №2464 – VI., із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України» від 02.12.2010 р. №2756 – VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2756-17#Text>
7. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV.(зі змінами та доповненням). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III. (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
9. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
10. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

Підручники (навчальні посібники)

11. Біла О.Г., Осипович О.І., Мединська Т.В., Фінанси підприємств: Навчальний посібник.-К.: Алерта, 2016.-186 с.
12. Бердар М.М. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2019.
13. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – ЦУЛ, 2019. –264 с.
14. Гриценко Л.Л., Дейнека О.В., Боярко І.М. Фінанси підприємств. Практикум. Навчальний посібник. К. Університетська книга. КНУ імені Тараса Шевченка. 2023. – 285 с.

ДОПОМІЖНА

15. Богатир В.К.. Ліквідаційна процедура – заключна процедура у справах про банкрутство. Монографія. К.: Гельветика, 2021, - 210 с.

16. Дехтяр Н.А., Люта О.В., Пігуль Н.Г.: Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання. Монографія. К. Університетська книга. КНУ імені Тараса Шевченка. 2023.- 182 с.

17. Іванова В.В. Планування і контроль на підприємстві. Навчальний посібник. К. Університетська книга. КНУ імені Тараса Шевченка. 2023. – 443 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

18. Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/>
19. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
20. Національний банк України <http://www.bank.gov.ua/>
21. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал <http://magazine.faaf.org.ua/>
22. Газета «Урядовий кур'єр» <http://www.ukurier.gov.ua/>
23. Журнал «Фінанси України» <https://finukr.org.ua/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Для денної форми здобуття освіти

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою (поточний, модульний та підсумковий контроль (диференційований залік).

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення 2-х модулів обсягом (кредитів ЄКТС):

1 модуль - 1,5 (45 год.) – 50 балів;

2 модуль - 1,5 (45 год.) – 50 балів.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено застосування 3-х форм контролю знань студентів: поточного, модульного, підсумкового.

1. Поточний контроль.

За кожним елементом модулю, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути:

- усне опитування;
- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, розв'язання задач, виконання певних розрахунків тощо);
- тестування знань студентів з певної теми або з певних окремих питань лекційного курсу;
- виступ на семінарських заняттях (з рефератом, в дискусії);
- перевірка розв'язання завдань (задачі, окремі розрахунки) тощо.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та допоміжної літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

На практичному/семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- підібрана інформація щодо прикладів з економічної практики;
- правильність розрахунків при визначенні певних показників, вирішенні ситуаційних завдань, задач;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Оцінювання самостійної роботи студента.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час.

Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання завдань;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;

– оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

2. Модульний контроль.

Кожен модуль завершується виконанням студентом модульної контрольної роботи. Модульний контроль є підсумком певного етапу вивчення навчальної дисципліни. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. На модульну контрольну роботу передбачено 30% від суми балів, виділених на модуль. Модульна контрольна робота проводиться у тестовій письмовій формі. Критерії оцінювання знань за модульну контрольну роботу наводиться у пояснювальній записці до неї. Оцінка за модуль визначається як сума набраних балів за поточну роботу та за модульну контрольну роботу.

3. Підсумковий контроль.

Формою підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» є диференційований залік, який виставляється виключно за результатами поточного та модульного контролю (сума набраних балів за всі модулі). Залік виставляється під час останнього практичного заняття.

Залежно від балів, отриманих за кожний вид навчальної роботи, студент одержує суму балів, яка переводиться в національну оцінку за відповідною шкалою згідно з табл.1:

Таблиця 1. Переведення рейтингу студента за 100-бальною шкалою в оцінку за національною шкалою

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Оцінка «**Відмінно**» виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів навчальної дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка «**Добре**» виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з навчальної дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка «**Задовільно**» виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки при виконанні екзаменаційних завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом педагогічного працівника.

Оцінка «**Незадовільно**» виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.